1937 ий
12
ОКТЬАБРЬ
№ 74 (358)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-шамыч, ушныза!

Рвэзэ КОММУНИСТ

ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган

XIV-шэ ОБЛАСТЬ КОМСОМОЛ КОНФЭРЭНЦИЙ—
СТАЛИН йолташлан

Шэргэ Сталин йолташ! Мэ, Марий автоном совэт социалистичэский рэспублик комсомолэц-шамыч, комсомолын XIV-шэ Область конфэрэнцийышкыжэ погынэн, Тланэт—мэмнан ачаналан, шэмэр молодьожын тангжэ, пўтынь тўньа шэмэр-шамычын вождьшылан шкэнан шокшо комсомол саламым колтэна!

Лэнин-Сталин партий вуйлатымэ почэш, Тыйын мудрый вуйлатымэт почэш, социализмын пўтынь тўньасэ историчэский сэнгымашыжэ-шамыч мэмнан Кугу родиныn чыла молодьож сэмынак Марий АССР шэмэр молодьожланат пийалан да куанымашан илышым пуэнып

Пашалан, канаш да образованьэ налаш, государствэ вуйлатымаштэ участвоватлаш правам пушо Кугу Сталинский Конституций мэмнам—комсомолын тукымжо дэн милионло шэмэр молодожым — коммунизмын сэнгымыжэ вэрч тайнидэ кучэдалаш тарата.

Мэмнан илышна чаплэ да куанышан, ончыклыкна адакат куанышанрак да пийаланрак. Мэмнан мо вэрч чынак большэвикла кучэдалаш уло.

Фашизмын ужалалтшэ тарзышт—троцкист, пурла оппортунист, буржуазнэ националист, родиным ужалышэ, шпион дэн диверсант-шамыч вўрым йōратышэ гэрман дэн йапон фашизмлан услужитлаш тырышэн, социализм элысэ калыкын кугу эрык йэшыжлан вўран расправым йамдылэныт, Кугу Октьабрь Социалистичэский рэвольуций дэнэ утарымэ калыклан правадымылык дэн куллыкым пōртылтынэшт ыльэ.

Мэмнан политичэский бэспэчность дэнэ пайдаланэн комсомолыш шылын пурышо калык тушман-шамыч молодьожым национализм йад дэнэ отравитлаш, социалистичэский строитэльствын сэнгымашыжлан ўшаныдымым ышташ, молодьож дэн йоча-шамычым коммунистичэский шўлышэш воспитатлымаш пашам шалаташ ыштэн шогэныт.

Но калыкын тушманышт-шамыч молодьож ўмбак энгэрташ шонымаштышт йонгылыш лийыч. Айдэмын тидэ извэргышт шинчышт, мэмнам воспитатлышэ, шуарэн куштышо Кугу Лэнин-Сталин партийын интэрэсшэ дэч кўкшō мэмнан нимат укэ.

Мэ Тыйым, мэмнан ачана, туныктышына Сталин йолташ, ўшандарэна: политичэский бдитэльностьым нōлтымō, большэвизмым тунэммэ нэргэн ончыктымэт млан-на фашизмын чыла агэнтыштым, калык дэн партийын тушманыштым—троцкист, бухаринэц, буржуазнэ националист да моло двурушник-шамычым йōршынак разоблачитлаш да шалаташ корным ончыктышо шўдыр—руководство лийын шогэ.

Калык тушман-шамыч дэнэ кучэдалмаштэ, социалистичэский отэчэствын у совэтский, сталинский патриотышт-шамычым воспитатлымаштэ мэмнан комсомол организацэ партийын ўшан помощникэ лийын, кызытат улэш да ончыкшат лийэш.

Вийан лийжэ мэмнан славнэ коммунистичэский большэвик партий да тудын лэнинско-сталинский Цэнтральнэ Комитэтшэ!

Вийан лийжэ мэмнан туныктышына, тўньасэ пролэтариатын тангжэ да вождьшо Иосиф Виссарионович Сталин!

Комсорг шамычлан 5 кэчаш курс

ВЛКСМ Параньгэ райком комсорг-шамычлан 5 кэчаш курсым эртарыш. Тидэ курсышто комсорг-шамычлан комсомол пашам ыштымэ нэргэн умылтарышт. Адак иностраннэ фашист развэдчик-шамычын Совэт Элыштэ паша ыштымышт да нунын ваштарэш кучэдалмэ нэргэн умылтарымэ, ВЛКСМ Цэнтральнэ Комитэтын IV Плэнум пунчалжым лончылымо.

Ложкин Йапык.

Бусыгинын йэшыжэ 10 тонн киндым налэш

„Красный Пахарь" колхоз члэн (Ронгго район) Бусыгин Йыванын йэшыжэ тэний 1058 трудодэньым ыштэн налын. Колхозышто ик трудодэньлан 10 килограмм пырчан шурно логалэш. Бусыгинын йэшыжэ 10 тонн киндым налэш.

Б. Николай.

ССОР ОЛАЛАШТЭ.
Омскышто колчаковщинэ кэчылаштэ Совэт власть вэрч кучэдалмашэш колышо-шамычын братский шўгарла ўмбаланышт ыштымэ памятник.
(Сойузфото.)

Вэрховно Совэтыш сайлаш йамдылалтыт

„У Кой-Сола" колхозышто (Шэрнур район) Бэрэзайский колхозник-шамычын Октьабрь рэвольуцийын 20-шо идалыкшылан тунэмдымэ дэн шагал тунэмшэ шамычым туныктэн шуктымо нэргэн возымо обращэнийыштым лончылымэк, шагал тунэмшэ 22 йэнгым туныкташ школым почмо. Тушто Пакэйэв М. дэн Пирогов Н. туныктат.

—Вэрховно Совэтыш сайлымаш жап мартэ мэ чыланат лудын, сэрэн моштышо лийына,—маныт тунэмшэ шамыч.

И. П. Иванов.

* * *

„Пуланур" колхозышто (Морко район) ВэрховноСовэтыш сайлымэ положэньым да Сталинский Конституцийым тунэммэ кружок шамыч пашам сайын ыштат. Кружок вуйлатышэ комсомолэц - туныктышо Алэксандров А. кружокым сайын вуйлата. Кружокыш 35 йэнгым шупшмо, чылажэ 7 заньатийым эртарымэ.

— Совэтыш сайлаш мэ сайын йамдылалтына, тушко эн активнэ, пашам ыштэн кэртшэ йэнгым гына сайлэна,—маныт колхозник шамыч.

Волков Сидыр.

* * *

Шэрнур район Кой-Сола йал совэт кōргыштō колхозник - шамыч Вэрховно Совэтыш сайлаш вийан йамдылалтыт. Йал совэт кōргыштō у сайлымэ законым умылтараш 7 пропагандистым ойырымо. Пропагандист-шамыч колхозлаштэ у сайлымэ законым умылтарэн, туныктэн шогат.

Иванов.

* * *

Шэрнур район, „Пэрвой март" колхоз пэлэнсэ комсомол организаций Вэрховно Совэтыш сайлаш йамдылалтмаштэ йал совэтлан вийан полшэн шога. Комсомолэц-шамыч „Пэрвой март" дэн „Красный Октябрь" колхозышто у сайлымэ законым колхозник-шамычлан кумдан умылтарат.

Ивуш.

* * *

Морко пэдучилищыштэ Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн положэньым тунэмаш 8 кружокым организоватлымэ. Кружок-шамыч пашаштым сайын ышташ тўнгалыныт. Тунэмшэ-шамыч заньатийыш йамдылалтын, конспэктым ыштэн толыт.

Куклин В.

Тўньмабал положэньым тунэмыт

Кузнэцово пэдучилищыштэ тунэмшэ-шамыч (Йошкар-Ола район) кэчэ йыда тўньамбал положэньым лончылат. Тыгак вождь-шамычын илышыштым тунэмыт. Тэвэ шукэртэ огыл тунэмшэ Лэбэдэва йолташ В. М. Молотовын илышыжэ нэрэн умылтарыш.

Литвин И.

XIV-шэ Марий Область комсомол конфэрэнций

ВЛКСМ Обкомын пашажэ нэргэн Рьабчиков йолташын докладшэ гыч

13-шо Марий область комсомол конфэрэнций гыч 14-шэ конфэрэнций мартэ 20 тылзэ эртен. Тидэ жапыштэ мэмнан элыштэ пэш кугу вашталтыш лийын. Коммунистичэский партий да Сталин йолташын вуйлатымэ почэш социализм элыштэ историчэский сэнгымаш шамыч ышталтыныт. Чыла шэмэр калыклан, молодьожлан паша ышташ, канаш, тунэмаш да государствэ паша виктараш права пушо Сталинский Конституций ышталтын.

Социализм элым ужалаш тöчышö калык тушман—троцкист-бухаринэц, контрэвольуционэр, шпион, диверсант, буржуазнэ националист-шамычын тӱнг пыжашыштым кырэн шалатымэ. Коммунистичэский партий вуйлатымэ почэш чыла шэмэр калыкын социализм ыштымаштэ энтузиазмшэ, у виймэ нöлталалтын.

СССР комсомол организаций дэнэ пырльа мэмнан Марий область комсомол организацийат, Марий область парторганизаций да ВЛКСМ ЦК вуйлатымэ почэш чыла фронтыштат шагал огыл сэнгымашым ыштэн.

Область организацийын кушмыжо

Отчот жаплан комсомол организаций 1812 йэнглан кушкын. Тужэч марий кокла гыч 770 йэнг, пашазэ кокла гыч 323, йал озанлык пашазэ: тракторист, комбайнэр да молат 329 йэнг ушнэн. Комсомол организацийын кушмаштэ альэ йатыр ситыдымаш уло. Ӱдрамаш кокла гыч улыжат 386 йэнгым вэлэ пуртымо. Тыгак колхозник дэн йал озанлык пашазэ молодьож кокла гыч пэш шагал пурталтыныт. Косолоп, Сотнур, Йоласал, Йурин да Оршанкэ район организаций-шамыч начарын кушкыныт. Райком-шамыч нэсойузно молодьож коклаштэ пашам томам ыштат. Тыштэ ВЛКСМ Обком бӱро дэн тудын ОРКО-жо титакан улыт, контролироватлэн огытыл.

ВЛКСМ радамым эрыктымаш

Отчот жапыштэ комсомол радам гыч чылажэ 509 йэнгым лукмо. Тужэч тушман пашалан да двурушничэствылан 81 йэнг, комсомол дисциплин пудыртымылан 259, моральнэ разложитлалтмылан 110, шкурник-карйэрист улмылан 40 да моло шот дэн 59 йэнгым поктэн лукмо. Кырык Мари дэн Звэнигаштэ гына 155 йэнгым лукмо. Тушман-шамычым комсомол радам гыч эрыктымаш начарын кайа.

ВЛКСМ Обком пэлэн улшо прийом дэн искльучэньэ комисс пашам путырак начар ышта. Моланжэ палэ: тидэ комиссыштэ буржуазнэ националист дэнэ кылым кучышо Иванова шинчэн.

Дэмократий пудыртымаш

Кызыт мэ СССР Вэрховно Совэтыш сайлымаш ончылно шогэна. Комсомол организаций-шамыч тидэ важнэ пашалан йамдылалташ улыт. Шушаш сайлымаштэ молодьожым возглавитлышаш вэрч эн ончычак комсомол организацийлаштэ внутрисойузный дэмократийым пэнгыдын илышыш пуртэн шогыман. Тугэ гынат, йатыр комсомол организаций дэмократийым пудыртылыт. Йатыр вэрэ кооптироватлымаш, кӱшыч назначитлымаш, да молат шарлэн. Оршанкэ, Сотнур, Йошкар Ола горком, Йошкар-Ола район, Шэрнур районлаштэ кооптироватлымаш-шамыч лийэдэныт. 1936 ийыштэ 352 плэнум члэн гыч (12 районышто) 35 йэнгым кооптироватлымэ да 105 йэнгым тӱрлö причин дэнэ отводитлымэ, искльучитлымэ.

Дэмократий пудыртымаштэ ВЛКСМ Обком бӱро члэн да плэнум члэн-шамыч (Боржов, Кичатов, Микин, молат) шкэак пудыртылыныт.

Большэвистский бдитэльность, критикэ да самокритикэ

Посна комсомольский организаций пашайэнг-шамычын политик шотышто бэспэчнэ, сокыр, ротозэй да благодуший улмышт дэнэ комсомол организацийлашкэ калык тушман-шамыч шӱшкылтыныт. Нуно тушман пашам ыштылыныт. Калык тушман-шамыч шкэ ставкыштым молодьож ӱмбак налыныт. ВЛКСМ ЦК руководьащий органыштэ орудоватлышэ калык тушман—фашист агэнт-шамыч: Лукьйанов, Файнбэрг, Салтанов да молат коммунистичэский воспитаньэ пашам кӱрлаш тöчэныт. Нуно совэт молодьожын пийалан илышыштым фашист-шамычлан ужалаш тöчэныт. Шкэ шакшэ пашаштым область, район организацийлаштак шарэныт.

Мэмнан Марий область комсомол организацийыштат классовый бдитэльность нӱшкэммаш лийын. Сандэнак комсомолын руководьащий органышкышт калык тушман-шамыч шӱшкылтыныт. Тэвэ Йошкар-Ола Горком сэкрэтарьлан калык тушман Вакулэнко ыштэн. ВЛКСМ Обком ужын кэртын огыл. Вакулэнколан пашам ӱшанэн ыштыктэн. Садланак городской организацийыштэ тудын влийаньыжэ шарлэн (Пэдинститут, Лэсотэхничэский институт организацийлашкэ). Нинэ организацийысэ комсомолэц-шамыч калык тушман ваштарэш рэшитэльнэ кучэдалын огытыл, рэвольуционно бдитэльностьым йомдарэныт. Сандэнак Эльчибайэв, Соколов, Хорошавина, Шабдар, Смирнов, Тэснанов да моло тушман-шамычат институтышто орудоватлэныт.

Тыгак калык тушман-шамыч Звэнига, Параньгэ район комсомол организацийыштэ (Бэльакова, Иванов, Кузнэцов, Стэпанов, Кандаков да молат) озаланэныт. Исполком дэн МАССР ОНО-што комсомол организаций-шамыч болтатлэнак эртарэныт. ВЛКСМ Обком тыгак калык тушман Бажановым ужын огыл, „Йамдэ лий“ пионьэр газэтым рэдактироватлаш ӱшанэн пуэн. Йурин районышто ВЛКСМ райком сэкрэтарьлан моральнэ бытовой разложитлалтшэ Йудин ыштэн. Аэроклубышто комсомолэц шамыч тушман дэнэ пырльа пашам ыштэныт (Смирнов, молат). ВЛКСМ Обком бӱро члэныш кандидат Чэпаков Марий Турэкыштэ калык тушман Мамайэв дэнэ кэлшэн илэн, националистичэский группым аралэн. Тыгак Звэнигаштат буржуазно-националистичэский группировкылан организоватлалташыжэ полшэн. Пытартыш жап мартэ ВЛКСМ Обком бӱро члэнлан калык тушман дэнэ кэлшэн илышэ Лазарэв, Иванова шогэныт. Тыгай факт йатыр уло.

Комсомольский газэтыштат тушман-шамыч дэнэ кыл кучышо-шамыч ыштэныт (Йэфрэмов, Лазарэв).

Отчот дэн сайлымаш эртарымаш

Комсомолын руководьащий органжым сайлымэ годым комсомолэц-шамычын политичэский активностьышт нöлталалтын. Самокритик дэн критик вийан ыльэ. Отчот дэн сайлымаш погынымаштэ лийшэ 8240 комсомолэц гыч 4409 комсомолэцшэ прэньыштэ ойлэн. Йатыр организацийыштэ калык тушман, вор, жулик, двурушник да моло-шамычымат тӱжвак лукмо. Морко район „Комбайн“ колхозышто троцкист Трофимовым разоблачитлымэ. Тыгак Кырык Мари да моло районыштат разоблачитлымэ.

Тайнэ голосованьэ дэнэ руководьащий органыш политичэский выдэржаннэ комсомолэц-шамычым сайлымэ. 810 комитэт сэкрэтарь да комсорг гыч 421 йэнг чылт угыч сайлалтыныт.

ВЛКСМ Обком дэн райком-шамычым опэративнэ вуйлатыдымыж дэнэ йонглышат ышталтын. Голосоватлымаштэ ВЛКСМ ЦК инструкций пудырталтын (Торйал, Шэрнур, Кырык-Мари районлаштэ). Йужо вэрэ руководьащий органыш калык тушман-шамыч сайлалтыныт (Ронгго район, „Чапайэв“ колхозышто—Рьабчиков, Царэгородцэв, Звэнигаштэ — Бэльакова, Иванов).

Политичэский воспитаний

Рэспубликыштэ политграмот тунэммэ школ 305, ВКП(б) историй тунэммэ 140, марксизм тунэммэ 4, тэкущий политикэ 38 ыльэ. Тыгэ 8922 комсомолэцым да 8618 нэсойузно молодьожым авалтымэ.

Йатыр райком-шамыч чыла комсомолэцым, утларакшэ одиночкым, политичэский воспитаньэ дэнэ авалтэн шуктэн огытыл. (Шэрнур, Звэнига, Йоласал, Марий-Турэк). Нэсойузно молодьожым политучобыш шагал шупшмо (Ронгго).

Политшколыш коштмашда тунэммын качэствыжым чыла вэрэак мокгаш ок лий. Рэспублик мучко школыш коштмаш 70 процэнтыш вэлэ шуэш. Звэнига, Ронгго, Кужэнгэр районлаштэ 60 процэнт вэлэ. Йужо вэрэ заньатий кӱрлмаш лийэдэн. (Торйал, Марий турэк, Звэнига, Йоласал, Ронгго, Шэрнур, Косолоп да моло вэрэат).

Политик тунэммаштэ сай примэрат улыт. Тэвэ Звэнига районышто НКВД пэлэнсэ организацийыштэ сайын тунэмыт (пропагандист Винокуров йолташ). Моло районлаштат йатыр примэрым ончыкташ лийэш. Сай пропагандист дэнэ пырльа томам ыштышат улыт. Политичэский воспитаньэ пашам шöрын ончат (Богданов—Кужэнгэр, Муршаков—Ронгго да молат).

Пропсэминар-шамыч пашам моткоч томам ыштэныт. Шэрнурышто ик канат лийын огыл. Торйалыштэ 3 сэминар вэлэ лийын. Марий-Турэкыштэ сэминар олмэш совэщаньым вэлэ эртарэныт.

Политичэский воспитаньэ паша, лэкций лудмо, погынымаш эртарымаш, массово-агитаций шот дэнат эртаралтын.

Политучобо паша дэнэ ВЛКСМ Обком томам вуйлатэн, мутлан: 1937 ий 1 йанварь гыч ВЛКСМ Обком бӱрошто 253 вопросым ончымо, тужэч политичэский воспитаний нэргэн улыжат 39 вопросым вэлэ ончымо. Политучобо отдэл вуйлатышэ-шамыч дэнэ совэщаньэ ик кана вэлэ эрталтын.

Пионьэр паша

Пионьэр пашаштэ ончыко каймаш уло. Отчот жапыштэ рэспублик мучко 178 отрäд йэшаралтын. 1936 ий 1 йанварьлан 19.676 пионьэр ыльэ, 1937 ий 1 йанварьлан 23951 пионьэр уло.

Пионьэр пашам вуйлатышэ кадр состав сайэмын. 75 проц. вожатый-шамыч кокла школым пытарышэ улыт.

Вожатый-шамыч кокласэ пашаштэ тӱнг ситыдымаш тыштэ: нунын политичэский шинчымашыштым да дэловой квалификацийыштым нöлтымашкэ кӱлын пижмэ огыл. Заочно учобышто 270 йэнг вэлэ тунэмэш. Отрäд-шамычым вожатый дэнэ комплэктоватлымаштэ кампанэйшинэ уло. Кызыт рэспублик мучко 25 отрäдыштэ вожатый укэ.

Шагал огыл пионьэр отрäдлаштэ воспитатэльнэ пашам сайын шындымэ. Пионьэр-шамыч тунэммын качэствыжэ вэрч кучэдалыт. Примэрлан, Йошкар-Оласэ 1-шэ №-ан тӱгалтыш школышто 39 пионьэр-шамыч кокла гыч 18 пионьэржэ отличник улыт. Начар отмэткэ дэнэ тунэмшэ укэ. Марий-Турэк кыдалаш школышто тунэммын качэствыжэ вэрч кучэдалмым сайын организоватлымэ. Тыгай отрäд-шамыч улыт.

Тидын дэнэ пырьлак, шуко отрäд-шамыч пашаштым йöрдымын ыштат. Калык тушман-шамыч йатыр вэрэ пионьэр-шамычлан шкэныштын шакшэ влийаньыштым пуэн шогэныт, коммунистичэский воспитаньыштэ врэдитлэныт. Йатыр жап пионьэр пашам вуйлатымаштэ калык тушман Бэльакова, Байасов, Йэфрэмов, молат орудоватлэн илэныт.

Оборонно-физкультурный паша

Рэспублик мучко 447 физкультурный кружок дэн коллэктив-шамыч улыт. 1936-37 ий жапыштэ ГТО значоклан 3599 йэнг нормым пуэн. Рэспублик кöргыштö да национальнэ рэспублик-шамыч коклаштэ йатыр кана сорэвнованьым эртарымэ да сай ончыктышым пумо. Комсомолэц-шамыч: Сыропьатов, Цапайэва, Никулина, Гордэйэва, Толстова, молат рэспублик рэкордым сэнгэныт.

Рэспубликыштэ аэроклуб, парашьутный вышкэ, планэр-шамыч улыт. Ворошиловский, стрэлок, ПВХО, ГСО значкист-шамыч шукэм толыт.

Осоавиахим пашаштэ рэспублик комсомол организа-

(Мучашыжэ 3 шо могырышто).

XIV-шэ Марий Область комсомол конфэрэнций

ВЛКСМ Обкомын пашажэ нэргэн Рьабчиков йолташын докладшэгыч

(МУЧАШ)

ций пэш кугу ончыктышым пуэн кэртэш ыльэ. Но Осоавиахим рэспублик совэтыш шўшкылтшӧ калык тушман, шпион дэн нунын пособникышт Осоавиахим организацыштэ пэш шуко врэдитлэныт. Садын дэнэ осоавиахим паша альэ кызытат кўлэш кўкшытыш нӧлталалтын кэртын огыл.

Комсомол озанлык

ВЛКСМ райкомлаштэ, тўнгалтыш комсомол организацийлаштэ, тугак обкомыштат комсомол озанлык пэш лушкыдо ыльэ. Пэктубай райком сэкрэтарь Туруйэв комсомол билэтшамычым мӧнгыштыжӧ кийыктэн. Шуко комсомолэцшамыч билэтыштым йомдарэныт. Морко районышто 58 случай уло. Билэтым тыгэ кучылтмаш тушманшамычлан шакшэ пашаштым ышташ пэш кугун полшэн шогэн. Морко райкомын сэкрэтарьлан шогымыжо годым Лазарэв угыч пурышо комсомолэц-шамычлан билэт олмэш кандидатский карточкым пуэдэн. ВЛКСМ обкомышто 12 тўжэм комсомол билэт-шамыч складыштэ кийэныт, эскэрымаш лийын огыл. Комсомол озанлыкым чыташ лийдымын кучымо моло факт-шамычым пэш шуко кондаш лийэш.

Комсомол йал озанлыкыштэ

Ий йыда 7-8 миллиард пуд пырчан киндым налшаш вэрч Сталин йолташын указаньыжым шуктышаш вэрч, большэвистский колхоз дэн колхозник-шамычын зажиточно илышышт вэрч кучэдалмаштэ комсомол кугу пашам ыштэн. Комсомол йал озанлыкын пэш сай организаторжо дэн командирже-шамычын кушкын шогэ.

Комсомол — социалистичэ с к и й сорэвнованьын организаторжо. Чумыр рэспубликын палымэ трактористка Чэмоданова Анфиса, Коноплъова Настьйа, Иванова Марина 1936 ийыштэ пўтынь ушэмысэ сорэвнованьыштэ участвоватлэн ончыл вэрыш лэктыныт. Тракторист Мансуров Ф. (Оршанкэ) 25 августлан 1300 гэктарым куралын, 2250 килограм горьучийым аныклэн. Октьабр вашэш налмэ обьазатэльствыштыжэ тэнийсэ сэзонышто 2000 гэктарым куралаш мутым пуэн. Рйабинин вуйлатымэ ўдрамаш тракторно бригадыштэ кажнэ трактористкэ 1000 гэктарым шуктэн. Тыгай ончыктыш шуко.

Тыгэ гынат, комсомолын ситыдымашыжэ йатыр. МТС пашазэ-шамыч коклаштэ коммунистичэский воспитаньым начар шындымэ. Колхозласэ комсомолэц дэн молодьож коклаштэ стахановский движэньым кўлэш кўкшыташ нӧлталмэ огыл. Калык тушман-шамычын врэдитэльствышт вашталэш кучэдалмашкэ комсомолэц-шамычым йӧршэш ситыдымын ушымо.

* * *

О т ч о т ж а п ы ш т э ВЛКСМ обком йатыр пашам ыштэн гынат, альэ шуко ситыдымаш-шамыч улыт. ВЛКСМ обком дэн райком-шамыч вэрласэ, колхозласэ организацэ-шамычым вуйлатымаштэ рэшитэльнэ вашталтышым ыштышаш улыт. Активым паша ышташ туныктыман. Политичэский воспитаньым нигунамсэ дэчат кўш нӧлтэн комсомолэц-шамычын рэвольуционно бдитэльностьыштым нӧлтыман, чыла тушман-шамычын кўнчэн луктын, комсомол организацийым эрыктыман. Нэсойузно молодьожым, утларакшэ ўдыр-шамычым комсомолыш шупшмаштэ пашам йӧршынак сайэмдыман.

СССР Вэрховно Совэтыш эн сай, Лэнин-Сталин партий дэн кугу родинлан прэданнэ йэн-шамычым сайлаш йамдылалтмаштэ комсомол тўн вэрым налман.

Область комсомол конфэрэнций дэлэгат-шамыч шола гыч пурлашкэ: Мизотина (Марбумстрой стахановка), Васэлов (Косолоп район, „Пэлэдыш" колхоз прэдсэдатэль), Афанасьэва (Торйал МТС-н стахановкажэ), Коноплъова (Косолоп МТС-н стахановкажэ) да Хасанова (Параньга МТС-н стахановкажэ).

КОНФЭРЭНЦИЙ ДНЭВНИК

9 октьабрьсэ эр засэданьэ

Мандатнэ комиссийын увэртарымыжым колыштмэк да рэшитлымэк прэний тўнгальэ. Пэрвой мутым Корьукин йолташ (Марбумстрой ВЛКСМ комитэт сэкрэтарь) налэш. Тудо Марбумстройышто орудоватлышэ калык тушман-шамычым разоблачитлымэ нэргэн ойла.

Корьукин почэш Пономарэнко (Марбумстрой), Кондратьэв (Сотнур), Салмин (Звэнига), Танаков (Йошкар-Ола район), Архипов („Красный волгарь" завод) ойлышт. Нуно чыланат ВЛКСМ обкомын пашаштыжэ улшо ситыдымаш шамыч нэргэн, калык тушман кашак дэнэ ситыдымын кучэдалмэ нэргэн ойлышт. У активым воспитатлымаш начар каймым ончыктышт.

9 октьабрьсэ кас засэданьэ

Кас засэданьэ ВЛКСМ обкомын отчотно докладшэ почэш прэний дэнэ тўнгальэ. Пэрвой мутым Голунов йолташ (Кырык Марий) налэш. Тудо ВЛКСМ обкомын посна пашайэнгэ-шамыч нэргэн ойла.

Вара Тимофэйэва йолташ (Шэрнур) ойла.

Ладин йолташын (Йурино) ойлымыжо почэш конфэрэнций мандатнэ комиссийын увэртарымыжым колыштэш. Конфэрэнций дэлэгат лийаш пэдостойно йэн-шамыч Алиндэйэв (Кужэнгэр), Пайдэмиров (Марий Турэк), Галкин дэн Дмитриэв (Морко) мандат дэч лишитлалтыч.

Прэний умбакыжэ шуйна. Сорокин йолташ (Ронго) актив туныктымашым пэш начар организоватлымэ нэргэн ойла. ВЛКСМ обкомын органжэ „Рвэзэ коммунист" газэтым критиковатла.

— „Рвэзэ коммунист" газэт Совэтыш у избирательнэ систэм дэнэ сайлаш йамдылалтмым пэш начар ончыктэн шога, манэш.

Чэлышэва йолташ (Йурино) маркожтрэст пашазэ-шамычын октьабрь вашэш сорэвнованьыш ушнымышт нэргэн ойла.

Октьабрь вашэш шарымэ сорэвнованьыштэ молодьож эн кугу пашам налын шога. Чэрнова Ньурэ, молат паша нормым эрэак эртарэн тэмэн чылалан образэц улыт, но нунын опытыштым мучкак шараш кучэдалмаштэ ВЛКСМ обком огэш полшо,—манэш.

Йурин район комсомол организацийыштэ тушман элэмэнт-шамыч улыт. Йулдашэва коммунизм ыштымаш вашталэш агитацийым шарэн.

Никанов, Алыков йолташ-шамыч (Йоласал) ВЛКСМ обкомын вуйлатымаштыжэ администрированьэ мэтодшарлымым критиковатлышт.

— Мый ВЛКСМ обком дэч пионьэр отрьад вожатый-шамычын сайлымэ нэргэн кангашым йодын возэнам ыльэ, тудо мыланэм навидым увэртарыш, а мыйжэ альэ у пашайэн улам, практикэм укэ,—манэш.

10 октьабрьсэ эр засэданьэ

10 октьабрьсэ эр засэданьыштэ 13 йэн ойлыш. Пэрвой мутым Скворцов (Морко) налэш.

— ВЛКСМ обком кадр ойырмашкэ сэмэйствэннэ кышт дэнэ ончэн, „Рвэзэ коммунист" рэдакторлан калык тушманын пособникшэ Лазарэв подхалим улмыжо дэнэ логалын. ВЛКСМ обком Лазарэвым искусствэннэ нӧлтэн шогэн.

Васэлов йолташ (Косолоп район, „Пэлэдыш" колхоз гыч) колхозым шалаташ тыршышэ калык тушман-шамыч дэнэ комсомолэц - шамычын кучэдал толмышт нэргэн ойла.

—Мэ тушман шамычым —Малининым, Рэзанцэвым колхоз гыч поктэн лукмэк колхоз вуйлатымэ пашашкэ комсомолэц - шамычым шупшна. Колхоз прэдсэдатэль, старший коньух, бригадир-шамыч чыланат комсомолэц улыт.

Ий йыда 7-8 миллиард пуд киндым налмэ нэргэн Сталин йолташын ончыктымыжым шукташ комсомолэц ш а м ы ч ы н большэвикла пижмышт дэнэ кугу сэнгымашым ыштышна. Тэнийэ марда шот дэнэ гэктар гыч 24 цэнтнэр дэнэ пырчан киндым налын улына. Трудоданьлан 20 килограмм дэнэ логалэш. Колхозышто у клубым ыштымэ, радиом, патэфоным налмэ. Лишыл жапыштак колхозэш элэктростанцийым шындэна,— манэш Васэлов.

Кротов йолташ ВЛКСМ обком могырым комшколыш ончалдымэ нэргэн ойла.

ВЛКСМ Обкомын политучобо отдэлжым вуйлатышэ Т а н ь г и н утларакшын ВЛКСМ обкомым да тўнгалтыш организаций-шамычым титаклэн ойлыш, а шкэжэ нэргэн пэш шагал попальэ.

Эр засэданьыштэ Пэкпаэв Шэрнур Эрский (У Торйал), Чэркасов (Йошкар-Ока), Жэлонкин, Корольов (У Торйал кыдалаш школ) ойлышт.

МАССР НКВД начальник Карачаров йолташ кугу рэчым ойлыш. Тудо Марий АССР тэрриторийыштэ Мухинын, Вэткинын, Пэтровын, молынат организоватлымэ буржуазнэ националист группын контррэвольуционно пашажэ нэргэн ойлыш. Тидэ группышто посна комсомолэц-шамычат: Иагодаров, Лэбэдэв, Макаров, Бажанов, Хорошавин, Стэпанов, Айбарцэв, Горшков, Бэльакова, Олык Ипай, молат активнэ участвоватлэныт.

Карачаров йолташ калык тушман-шамычын врэдитэльский, диварсионно пашаштым ончыктэн, конфэрэнций дэлэгат-шамыч ончылан ВЛКСМ радамым эрыктышаш задачэ-шамычым шындыш. Калык тушман-шамычым йӧршынак кўнчэн луктын пытарышаш вэрч кучэдалаш чумыр комсомол организацым ўжэш.

Кас засэданьыштэ Плотникова (ПЛТИ), Рудаков (Косолапово) Алатов (Кырык-Марий), Зонов (Аэроклуб), Бадьин (Оршанкэ), Грэзьин (Шэрнур) Мэлэдин (Йошкар-Ола), Бушков (Параньгэ), Васильэв (Кужэнгэр), Архипов (Марий Турэк), М а л ь у г и н а (Кырык Мари), Казанцэв (Кужэнгэр), Охотников (Оршанкэ), Полушин (Ронго), Апасэйэва (Кырык - Марий), Йаналов (Обкомол) ойлышт.

Кас засэданьэ пытымэк дэлэгат-шамыч „Пэтр Пэрвый" кино сўратым ончышт.

11 октьабрьсэ эр засэданьэ

11 октьабрьыштэ Рьабчиков йолташын докладшэ почэш прэньэ лийын. Пэрвойак ВКП(б) Йошкар Ола горком сэкрэтарь Микин йолташ ойлыш.

Кокымышлан ВЛКСМ ЦК прэдставитэль Буслайэв йолташ ойлыш. ВЛКСМ Обкомын вуйлатымэ практикыштыжэ йӧрдымӧ мэтод нэргэн, комсомолышто внутрисойузно дэмократийым пудыртымо, комсомол вуйлатыш пашайэн-шамычын большэвистский бдитэльностьышт нўшкэммэ дэнэ комсомолышто тушман-шамычын шакшыланымышт нэргэн ойлыш. Буслайэв йолташ комсомол организацэ ончылан пэш кўлэшан з а д а ч э-шамычым шындыш.

Тид дэч вара Зварэв (Пэктубайэво), Шабалин (Шэрнур), Низотина (Бумстрой) молат, чылажэ 18 дэлэгат ойлыш.

11 октьабрьсэ кас засэданьэ

11 октьабрьыштэ кас засэданьыштэ ВЛКСМ Обкомын отчотно докладшэ почэш кум дэлэгат ойлэн. Прэньэ пытымэк Рьабчиков йолташ закльучитэльнэ мутым ойлыш.

Конфэрэнций ВЛКСМ Обкомын пашажым нэудовлэтворитэльныйлан шотлаш пунчальэ.

Тид дэч вара мандат комиссийын докладшэ лийэ. Мандат комиссийын пэнгыдэмдымыжэ ВЛКСМ Обкомын у составышкыже кандидат-шамычым выставитлымаш да лончылымаш тўнгальэ.

КАПИТАЛИСТ ЭЛЛАШТЭ

Фашист интэрвэнт-шамыч вашталэш испан калыкын гэройла кучэдалмышт. Сӱрэтыштэ: Рэспубликан армий бойэц-шамыч фашист интэрвэнт авиацийым лӱлдыт. (Сойузфото).

Калык тушманым да нуным лэвэдшэ-шамычым йӧршынак пытараш

2 октьабрьыштэ Параньгэ ВЛКСМ райком пэлэн районысо комсомол актив погынымаш эртыш. Тидэ погынымаштэ ВЛКСМ Цэнтральнэ Комитэт IV Плэнумын пунчалжэ нэргэн ВЛКСМ райком сэкрэтарь Бушков йолташ докладым ыштыш.

Доклад дэч вара критикэ дэн самокритикэ шарлыш. Прэнийыштэ чылажэ 18 йэҥ выступатлышт. Прэньыштэ кутырышо-шамыч калык тушманым да нуным лэвэдын шогышо-шамычым разоблачитлымаштэ да йӧршын куклымаштэ идиот чэр дэнэ чэрланышэ, бэспэчнэ, блитэльностым йомдарышэ посна комсомолэц шамычым критиковатлышт. Погынымаштэ калык тушман, троцкист, буржуазнэ двурушник шамычым да нуным лэвэд-шогышо шамычым тӱжвак лукмо.

Куанково пэлэ кыдалаш школышто туныктышылан троцкист Усманов Ф. шогэн. Тудо троцкист Махмутов дэнэ кылым кучэн, квартирышкыжэ коштын, тушто эрэак йӱын кийэн. Махмутовым арэстоватлымэк Усманов тудым уташлан йодмашым возэн. Троцкист Усманов колхозник-шамыч коклаштэ контррэволюционо пропагандым шарвалэн. А школ пэлэнсэ комсомол организацэ троцкист Усмановым ужын огыл. Комсомолэц-шамыч Курмашэв, Ганэйэв, Халиуллин калык тушманым, тудын дэйствийжым аралэн шогэныт. Троцкист Усманов кызытат комсомолышто шога, школышто „туныкта".

Тыгак Тоштойал пэлэ кыдалаш школышто туныктышо двурушник Мухин М. моральнэ разложитлалтын. Эрэак йӱэш. 1936 ий гыч члэн взносым тӱлэн огылат комсомол билэтшыжэ подделкым ыштылын, „билэтым йомдарэнам" манын комсомол организацийым ондалэн илэн. А комсорг Валиуллина (кызыт райкомолышто пашам ышта) двурушник Мухиным ончалдэ кодэн. Мухиным комсомол радам гыч лукмо.

Нарсуд пэлэнсэ комсомол организацын тошто комсоргшо Сафиуллин калык тушман дэнэ кыл кучышо Ахмаджанова дэн Ахмадулиным ужын гынат, нуным разоблачитлымаштэ полшэн огыл, кызытат шкэ титакшым тӱжвак ок лук. Пэдучилищыштэ тунэмшэ троцкист Даминов Ф. контррэволюционно пашам ыштэн. Тудын „пашажым" Даминова З. дэн Насыров Г. шинчэныт, но кызытат огыт каласэ.

ВЛКСМ ЦК-ан плэнумжо эртымылан тылзэ утла эртэн гынат, шуко комсомол организацылаштэ плэнумын историчэский докумэнтшым альат лончылэн огытыл. Шуко организацыштэ плэнум пунчал лончылымаш формальнэ гына эртэн. Тэвэ Куракин кыдалаш школышто ВЛКСМ ЦК Плэнумын пунчалжым лудмэк „кажнэ комсомолэцлан ик экзэмплэр газэтым налаш" манын пунчалым луктыныт. Тидэ организацыштэ члажэ 40 комсомолэц шотлалтэн. Комитэт сэкрэтарьлан ВЛКСМ райком бӱро члэныш кандидат Смышлайав шога. Смышлайавын шкэ организацыштэ ситыдымаш нэргэн нимомат ыш ойло. Школышто самокритикым пызырэн шогат, комсомол комитэтын пашажым чараклат (Глушков), эрэак йӱыт (Зайцэв, молат).

ВЛКСМ ЦК IV Плэнумын пунчалжым лончылымаш моло организацыштат („Алга-Бас", „Йанга-йул", молат) тыгак эртаралтын. Погынымаш нинэ организацылаштэ ВЛКСМ ЦК Плэнумын пунчалжым уэш лончылаш трэбытлэн.

Параньгэ организацыштэ калык тушманын, троцкист-ско-националист бандын кодшышт кодыныт. Нуным кызытак разоблачитлыман.

М. Сэрэбрьаков.

Испан граждан сар фронтлаштэ

(ТАСС-ын увэртарымыжэ почэш)

Восточно (Арагон) фронт

Испан оборона министэрствын увэртарымыжэ почэш, 8 октьабрьыштэ мӓтэжник-шамыч Осак йалыш атакым ыштэныт, рэспубликан войска нуным чактарэн. Мӓтэжник-шамыч Курсэтас дэн Лома дэ Энмэдио районышто (Суэра сэктор) развэдкан опэрацийым ыштэныт. Мӓтэжнэ авиаций Лэрида йыр бомбым кышкэн.

Тэруэль сэкторышто рэспубликан артиллэрий Тэруэль дэн Сарагосс коклаэ корныш бомбым кышкэн.

Йужно фронт

Пособланко сэкторышто 8 октьабрьыштэ мӓтэжник-шамыч, авиаций дэн эртиллэрий полшымо почэш, Навалагруль участкыштэ наступатлаш тӧчэныт. Рэспубликан войска Пэньйарройа гыч Вильйанцэва дэль Дукэ дэн Инохос дэль Дукэ гыч Бэльмэсыш кайшэ корновожышто 7 октьабрьыштэ кодэн каймэ позицийжым мӧҥгэш налын.

Навалагруль участкыштэ опэрацийым ыштымэ дэнэ рэспубликан войска плэннэ дэн трофэйым налын.

Рэспубликан артиллэрий мӓтэжнэ кок пэхотно батальон да кавалэрий эскадрон ӱмбак бомбым кышкын, тушман кокла гыч колышо да сусыргышо шуко лийын.

* * *

Моло фронтлаштэ кугу вашталтыш укэ.

Китайысэ крэдалмаш

Шанхай районышто

8 октьабрьыштэ Шанхай фронтын тӱрлӧ участкыштыжэ крэдалмаш угыч тӱҥалын. Лодань дэч сэвэро-западыштэ Сусӓнгунмйо йыр пэш чот крэдалмаш лийын. Чэнь Уэйцзэ районышто китай войска йапон атакым сэҥымаш дэнэ чактарэн да 4 пульэмотым шупшын налын.

8 октьабрьыштэ Шанхайысэ профсойуз совэт китайысэ 8-шэ армий командуйущий Чжу-Дэ-лан саламлымашан тэлэграммым колтэн. Тэлэграммыштэ ончыкталтэш: тэндан частьдан Шочжоу дэч варайапонэц шамыч дэч Циппин дэн Пинлум сэҥэн налмыдам куанэн палэн нэлна. Мэ тэндан сэҥымашда дэнэ куанэна да ӱшанэн шогэна. (ТАСС).

Италий интэрвэнцийым ыштылэш

Льуцэрныштэ (Швэцарийэ) лэкшэ да Швэйцар правитэльствэ лишнэ шогышо „Фаталанд" испан мӓтэжник-шамычлан Швэйцарий тэрриторий гоч кугу транспортно оружий шупшыктымо нэргэн увэртарэн воза. Газэт тыгэ воза: „Пытартыш жапыштэ кажнэ йӱдым гайак Сант-Готтардский тунэль коч сату пойэзд коштэш. Шукэртэ огыл ик кэчэ мучко Испанийыш итальан оружий транспорт (12700 тонн нэлытан) кайэн".

Париж гыч увэртарымэ почэш, сэнтьабрьын пытартыш арньаштыжэ Кадиксыш (Испаний) 5 тӱжэм итальан салтак волтэн колталтын.

8 октьабрьыштэ Суэта гыч Алхисирасыш „кызыт мартэ пален налдымэ национальность" 5 тӱжэм вэс эл гыч тӧлшо войска толын.

Италийыштэ Испанийыш колташлан 60-70 тӱжэман армийым мобилизоватлымэ нэргэн увэр уло. (ТАСС).

Китай правитэльствэ 9 дэржавэ дэнэ совэщаньым эртараш шона

Лига наций плэнум прэдсэдатэль лӱмэш Нанкин гыч вэс эл кокла паша министр Ван-Чжун-Гуйа подписатлыман тэлэграммым налмэ. Тушто тыгэ увэртаралтэш: китай правитэльствэ Дальнэ - Востокышто лийшэ положэньым кангашашлан 9 дэржавэ договорэш подписатлышэ-шамычын совэщаньым эртараш шона. (ТАСС).

Волков В. газэтым сайын шара

Парэнгэ район, Мата-Родо почто отдэлэньын агэнтшэ Волков В. йолташ газэт шарымэ пашам сай шындэн. Тидэ кэчылаштэ тудо 25 экзэмплар тӱрлӧ газэтым шарыш. Тыжэч 15 экзэмплэржэ „Рвэзэ Коммунист" газэт.

Ф. Йамбарцэв.

15 экзэмпльарым шарыш

Кужмарий пэлэ кыдалаш школын (Ронго район) 6-шо классыштыжэ тунэмшэ Камайэв Паймэт тунэмшэ-шамыч коклаштэ газэтым эрэак шарэн шога. 8 дэн 21 сэнтьабрь коклаштэ тудо 15 экзэмпльар тӱрлӧ газэтым шарыш.

В. З.

Музык шокташ тунэмыт

Морко пэдучилищыштэ музык шокташ тунэммэ кружокым организоватлымэ. Тушто тунэмшэ-шамыч скрипкам, балалайкым, пианиным шокташ тунэмыт. Кружокым туныктышо Иванов И. И. вуйлата.

В.

Комсомол организацым йол ӱмбак шогалтыман

„Кожлачур" колхозысо (Морко район) комсомол организацысэ комсомолэц-шамыч коклаштэ политичэский воспитатэльнэ паша цутырак начар ышталтэш. 5 тылзэ шуэш, комсомол погынымаш лийын огыл. Пропагандист укэ дэнэ политзаньатий ок эртаралт. Комсомолэц-шамыч 3—5 тылзылан члэнский взносым тӱлэн огытыл. Комсорг Иаковлэв йолташ комсомол пашам томам ышта.

Комсомоллан нэсойузно молодьожым коммунистичэский шӱлышэш воспитатлыман. Тидэ пашам „Кожлачур" комсомол организацэ ок ыштэ. Комсомолышто шогыдымо молодьож коклаштэ альэ мартэнат СССР Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн положэньым лончылымо огыл.

К. А.

Врид. отв. редактора— А. ЙАНАЛОВ.

Упол. Марлита А-377. Тираж 2860 Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн горком орган. Савыктышэ, М. К